

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, అథ త్రింశోఽ ధ్యాయః, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణీ నమః

ద్రౌపద్యువాచ

నమో ధాత్రే విధాత్రే చ యౌ మోహం చక్రతుస్తవ ।
పితృపైతామహే వృత్తే వోధవ్యే తేఽన్యథా మతిః ॥ 30-1॥

కర్మభిశ్చింతితో లోకఃగత్యాంగత్యాం పృథగ్విధః ।
తస్మాత్ కర్మాణి నిత్యాని లోభానోక్షం యియాసతి ॥ 30-2॥

నేహ ధర్మాన్యశంస్యాభ్యాం న క్షాంత్యా నార్జవేన చ ।
పురుషః శ్రియమాప్నోతి న ఘ్నణిత్యేన కర్షిచిత్ ॥ 30-3॥

త్వాం చవ్యసనమభ్యాగాద్ ఇదం భారత దుఃసహమ్ ।
యత్ నార్హసి నాపీమే భ్రాతరస్తే మహాజసః ॥ 30-4॥

న హి తేఽధ్యగమజ్ఞాతు తదానీం నాద్య భారత ।
ధర్మాత్ప్రియతరం కించిదపి చేజ్జీవితాదహ ॥ 30-5॥

ధర్మార్థమేవ తే రాజ్యం ధర్మార్థం జీవితం చ తే ।
బ్రాహ్మణా గురవశ్చైవ జానంత్యపి చ దేవతాః ॥ 30-6॥

భీమసేనార్జునా చోభా మాద్రేయౌ చ మయా సహ ।
త్యజేస్త్వమితి మే బుద్ధిః న తు ధర్మం పరిత్యజేః ॥ 30-7॥

రాజానం ధర్మగోష్ఠారం ధర్మో రక్షతి రక్షితః ।
ఇతి మే శ్రుతమార్యాణాం త్వాం తు మన్యే న రక్షతి ॥ 30-8॥

ఆనన్యాహి నరవ్యాఘ్రు నిత్యదా ధర్మ మేవ తే ।
బుద్ధిః సతతమన్వేతి చ్ఛాయేవ పురుషం నిజా ॥ 30-9॥

నావమంస్థా హి సదృశాన్ నావరాన్ శ్రేయసః కుతః ।
అనాప్య పృథివీం కృత్వాం న తే శృంగమవర్ధత ॥ 30-10॥

స్వాహాకారైః స్వధాభిశ్చ పూజాభిరపి చ ద్విజాన్ ।
దేవతాని పితౄంశ్చైవ సతతం పార్థ సేవసే ॥ 30-11॥

బ్రాహ్మణాః సర్వకామైస్తే సతతం పార్థ తర్పితాః ।
యతయో మోక్షిణ్ణశ్చైవ గృహస్థాశ్చైవ భారత ॥ 30-12॥

భుంజతే రుక్మపాత్రీభిః యత్రాహం పరిచారికా ।
ఆరణ్యకేభ్యో తాహాని భాజనాని ప్రయచ్ఛసి ।
నాదేయం బ్రాహ్మణేభ్యస్తే గృహే కించన విద్యతే ॥ 30-13॥

యదిదం వైశ్వదేవంతే శాంతయే క్రియతే గృహే ।
తద్దత్వాఽతిథిభ్యత్యేభ్యః రాజన్ శిష్టేన జీవసి ॥ 30-14॥

ఇష్టయః పశుబంధాశ్చ కామ్యనైమిత్తికాశ్చ యే ।
వర్తంతే పాకయజ్ఞాశ్చ యజ్ఞకర్మ చ నిత్యదా ॥ 30-15॥

అస్మిన్నపి మహారణ్యే విజనే దస్యుసేవితే ।
రాష్ట్రాదపేత్య వసతః ధర్మస్తే నావసేదతి ॥ 30-16॥

అశ్వమేధో రాజసూయః పుండరీకోఽథ గోసవః ।
వీలైరపి మహాయజ్ఞైః ఇష్టం తే భూరి దక్షిణైః ॥ 30-17॥

రాజన్ పరీతయా బుద్ధ్యా విషమేఽక్షపరాజయే ।
రాజ్యం వసూన్యాయుధాని భ్రాతృన్ మాం చాసి నిర్జితః ॥ 30-18॥

ఋజోర్మదోర్బదాన్యస్య హ్రీమతః సత్యవాదినః ।
కథమక్షవ్యసనజా బుద్ధిః ఆపతితా తవ ॥ 30-19॥

అతీవ మోహమాయాతి మనశ్చ పరిభూయతే ।
నిశామ్యతే దుఃఖమిదమ్ ఇమాం చాపదమీదృశీమ్ ॥ 30-20॥

అత్రాప్యదాహరంతీమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
ఈశ్వరస్య వశే లోకాఃతిష్ఠంతే నాత్మనో యథా ॥ 30-21॥

ధాతైవ ఖలు భూతానాం సుఖదుఃఖే ప్రియాప్రియే ।
దధాతి సర్వమీశానః పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్ఛరన్ ॥ 30-22॥

- యథా దారుమయీ యోషా నరవీర సమాహితా ।
 ఈరయంత్యంగమంగాని తథా రాజన్నిమాః ప్రజాః ॥ 30-23॥
- ఆకాశ ఇవ భూతాని వ్యాప్య సర్వాణి భారత ।
 ఈశ్వరో విదధాతీహ కల్యాణం యచ్చ పాపకమ్ ॥ 30-24॥
- శకునిస్తంతుబద్ధో వానియతోఽయమనీశ్వరః ।
 ఈశ్వరస్య వశే తిష్ఠద్ నాన్యేషాం నాత్మనః ప్రభుః ॥ 30-25॥
- మణిః సూత్ర ఇవ ప్రోతః నస్యోత ఇవ గోవృషః ।
 ప్రోతసో మధ్యమాపన్నః కూలద్ వృక్ష ఇవ చ్యుతః ॥ 30-26॥
- ధాతురాదేశమన్వేతి తన్మయో హి తదర్పణః ।
 నాత్మాధీనో మనుష్యోఽయం కాలం భజతిం కంచన ॥ 30-27॥
- అజ్ఞో జంతురనీశోఽయమ్ఆత్మనః సుఖదుఃఖయోః ।
 ఈశ్వరప్రేరితో గచ్ఛేత్ స్వర్గం నరకమేవ చ ॥ 30-28॥
- యథా వాయోస్తృణాగ్రాణి వశం యాంతి బలీయసః ।
 ధాతురేవం వశం యాంతి సర్వభూతాని భారత ॥ 30-29॥
- ఆర్యే కర్మణి యుంజానః పాపే వా పునరీశ్వరః ।
 వ్యాప్య భూతాని చరతే న చాయమితి లక్ష్యతే ॥ 30-30॥
- హేతుమాత్రమిదం ధాతుః శరీరం క్షేత్రసంజ్ఞితమ్ ।
 యేన కారయతే కర్మ శుభాశుభఫలం విభుః ॥ 30-31॥
- పశ్య మాయాప్రభావోఽయమ్ ఈశ్వరేణ యథా కృతః ।
 యో హంతి భూతైర్భూతాని మోహయిత్వాఽత్యత్మమాయయా ॥ 30-32॥
- అన్యథా పరిదృష్టాని మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ।
 అన్యథా పరివర్తంతే వేగా ఇవ నభస్వతః ॥ 30-33॥

అన్యథైవ హి మన్యంతే పురుషాస్తాని తాని చ ।
అన్యథైవ ప్రభుస్తాని కరోతి నకరోతి చ ॥ 30-34॥

యథా కాష్ఠేన వా కాష్ఠమ్ అశ్మానం చాశ్మనా పునః ।
అయసా చాప్యయశ్చింద్యాద్విద్విచేష్టమచేతనమ్ ॥ 30-35॥

ఏవం స భగవాన్దేవః స్వయంభూః ప్రపితామహః ।
హినస్తి భూతైర్భూతాని ఛద్మ కృత్వా యుధిష్ఠిర ॥ 30-36॥

సంప్రయోజ్య వియోజ్యాయం కామకారకరః ప్రభుః ।
క్రీడతే భగవాన్ భూతైః బాలః క్రీడనకైరివ ॥ 30-37॥

న మాతృపితృవద్దరాజన్ధాతా భూతేషు వర్తతే ।
రోషాదివ ప్రవృత్తోఽయం యథాఽయమితరో జనః ॥ 30-38॥

ఆర్యాన్ శీలవతో దృష్ట్వా హ్రీమతో వృత్తికర్షితాన్ ।
అనార్యాన్ సుఖినశ్చైవ విహ్వలామీవ చింతయే ॥ 30-39॥

తవేమామాపదం దృష్ట్వా సమృద్ధిం చ సుయోధనే ।
ధాతారం గర్హయే పార్థ విషనుం యోఽనుపశ్యతి ॥ 30-40॥

ఆర్యశాస్త్రాతిగే క్రూరే లుభ్ధే ధర్మాపచాయని ।
ధార్తరాష్ట్రే శ్రియం దత్త్వా ధాతా కిం ఫలమశ్నుతే ॥ 30-41॥

కర్మచేతకృతమన్వేతి కర్తారం నాన్యమృచ్ఛతి ।
కర్మణా తేన పాపేన లిప్యతే నూనమీశ్వరః ॥ 30-42॥

అథ కర్మకృతం పాపం న చేత్ కర్తారమృచ్ఛతి ।
కారణం బలమేవేహ జనాన్ శోచామి దుర్బలాన్ ॥ 30-43॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రోపదీ వాక్యే త్రింశోఽధ్యాయః ॥30॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

